

Gęś krótkodzioba *Anser brachyrhynchus* Baill.

Status. Gatunek nieregularnie oraz skrajnie nielicznie zalatujący. W latach 1991 – 2020 obserwowana 49 razy w łącznej liczebności 58 os. Liczba pojawów wyniosła 45.

Środowisko. Obserwowana głównie na rozległych łąkach i rozlewiskach w dolinach rzek – 34 razy, ponadto na polach – 7 razy i stawach rybnych – 5 razy oraz dwukrotnie w Warszawie i jeden raz w korycie Wisły.

Najczęściej widywano ją w dolinie Słudwi – 16 razy, następnie Omulwi i Płodownicy - 5 razy oraz jednorazowe stwierdzenia w dolinach Bzury i Narwi.

Gęś krótkodzioba *Anser brachyrhynchus* (Fot. P. Głowacki).

Zmiany częstości obserwacji. W XIX wieku nie była podawana przez Taczanowskiego (1882, 1888), a później także przez Domaniewskiego (1921). W polskim piśmiennictwie pojawia się ona jako osobny gatunek dopiero u Dunajewskiego (1938), natomiast Tomiałojć (1972) wymienia ją jako podgatunek gęsi zbożowej *Anser fabalis brachyrhynchus*, jednak nie obserwowany wówczas na obszarze Niziny Mazowieckiej. Pierwszej pewnej obserwacji,

zatwierdzonej przez Komisję Faunistyczną PTZool dokonano dopiero w roku 1991, następnie 2002, 2008 i 2009. Począwszy od roku 2011 do roku 2020 gęś krótkodzioba była obserwowana corocznie, w kolejnych latach: 2 razy, 1, 1, 4, 6, 6, 7, 6, 4 i 8.

Przyczyny zmian częstości obserwacji.

Regularne i coraz częstsze obserwacje gęsi krótkodziobej w ostatniej dekadzie są z pewnością efektem coraz większej umiejętności rozpoznawania tego trudnego do oznaczenia gatunku.

Nie można ponadto wykluczyć wpływu wzrostu liczebności, zwłaszcza populacji gniazdującej na Islandii/Grenlandii, gdzie w okresie 1980-2017 zarejestrowano ponad 5-krotny, a na Svalbardzie - prawie 3-krotny wzrost liczebności (Fox i Leafloor 2018).

Wędrówki.

W okresie 1991-2020 zarejestrowano łącznie 58 osobników w czasie 49 obserwacji. Średnio na jedną obserwację przypadało 1,2 osobnika. Gęś krótkodzioba była obserwowana prawie wyłącznie wiosną: 96,5% osobników i 92% obserwacji. W tym okresie ptaki zarejestrowano pomiędzy 25 lutym (2014 r. – 1 os. na polach w Piątku; T. Przybyliński) a 23. kwietniem (2017 r. – 1 os. pod Lutocinem: R. Adamski i K. Antczak). Najwięcej ptaków widywano w 1. dekadzie marca: 22 os. (ryc. 12-1), co stanowiło 68% wszystkich zarejestrowanych wiosną ptaków. Ponadto tylko dwie obserwacje: 26 X 1991 - 1 os. w Warszawie (M. Szymański) oraz 28 XII – 1 os. 2020 na stawach w Borowie (B. Łukaszewicz).

Stadność. Najczęściej obserwowano pojedyncze ptaki (37 razy), ponadto po 2 os. widywano ten gatunek 9 razy, a po 3 os. – jeden raz. Największe stado, liczące 3 os. widziano 13 III 2020 na łąkach koło Rogóżna w pobliżu stawu Rydwan-Okręt w pradolinie Bzury (Ł. Matyjasiak).

Okres przebywania. Na ogół przebywały 1-2 dni. Najdłuższe pobyty zarejestrowano w dniach 11 – 22 IV 2018 na stawach w Borowie (Ł. Matyjasiak) oraz 8 – 16 III 2014 w dolinie Słudwi koło Złakowa Kościelnego (Ł. Matyjasiak i in.).

Streszczenie. Gatunek nieregularnie oraz skrajnie nielicznie zalatujący. W latach 1991 – 2020 obserwowana 49 razy w łącznej liczebności 58 os. Liczba pojawów wyniosła 45. Najczęściej obserwowano pojedyncze ptaki (37 razy), ponadto po 2 os. widywano ten gatunek 9 razy, a po 3 os. – jeden raz.

Andrzej Dombrowski, Sławomir Chmielewski

Literatura.

Fox A. D., Leafloor J.O. 2018. A Global Audit of Status and Trends of Arctic and Northern Hemisphere Goose Populations (Component 2: Population accounts). Conservation of Arctic Flora and Fauna International Secretariat. Akureyri, Iceland.